

העלון יוצא לעילוי נשמת מדיאנה נג'ימה בת חנינה לבית וזאן ע"ה, ובעלה מיקיץ כצאני רחל ע"ה

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה רבנו מאיר מאזוז שליט"א

בית נאמן

מוצ"ש בא, ז' בטבת תש"ף

ניתן לשימוע בשידור ישיר את שיעורו של מרן שליט"א בערוץ קול ברמה או ב'קול גאמן': 079-9-367-367 אב"ק בית נאמן: 079-9270505

בית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח" רחוב הרב עוזיאל 43 ב"ב.

בשעה 20:00

נושאי השיעור:

- א. קיום ההבטחה האלוקית. ב. שאול המלך ובעלת האוב. ג. אלישע הנביא ונס הברזל במי הירדן. ד. נס הליכת בני" בתוך הירדן. ה. יש נסים ממש. ו. זהירות מלשקר בסיפורים על הצדיקים. ז. כח התפלה. ח. מרן עט"ר רבי רחמים חי חויתה הכהן צ"ל. ט. מוסדות "חכמת רחמים". י. גדלותו של רב האי גאון ע"ה. י"א. הקבלה והמעשה עמודים גדולים בהוראה. י"ב. דרכי העיון. י"ג. תענית דיבור ואמירת תהלים. י"ד. תפלה בט"ו בשבט על הפירות. ט"ו. סוגלת האתרוג. ט"ז. הרואה מלך.

אמרה למגיד שנחבא שם לומר כן, שבמלחמה קשה מאד מסתמא שאול יפול (ואם הוא לא יפול תאמר: בטח היתה לו איזו זכות). ומה שאמר לו מפני שלא שמרת מצוות ה' - כאשר לא שמעת בקול ה' ולא עשית חרון אפו בעמלק, על כן הדבר הזה, עשה לך ה' היום הזה" (שם פסוק י"ח), הרי כל העם ידעו ששאל לא הכרית את עמלק, וכך מפרש על זו הדרך. ואין ידעה שיבוא פתאום שאול? זו עוד שאלה, אבל ככה היו אומרים. [הביא הרד"ק שם שרב סעדיה רוב האי הגאונים ז"ל אמרו: אמת היא כי רחוק הוא שתדע האשה העתידות, וכן שתחיה היא את המת בחכמת האוב, אך הבורא יתברך החיה את שמואל כדי לספר לשאול את כל הקורות העתידות לבוא עליו וכו'. והרד"ק עצמו פירש דברים כפשוטם. ע"ש].

אלישע הנביא ונס ברזל הצף

ד. יש לנו אפילו חכמים גדולים בתקופה מאוחרת שהאמינו בזה וקרבו את הנס לטבע כמה שיותר. **רלב"ג** - רבי לוי בן גרשום (היה בן דורו של הרשב"א), נכנס לפילוסופיה יותר מידי וכך פירש את הנס של אלישע הנביא, כאשר היו "בני הנביאים" בונים בית על יד הירדן, והנה הברזל נפל מאחד התלמידים למים (מה הכוונה הברזל? הגרזן שהיו חוטבים בו) **ו"אמר אהה אדוני והוא שאול" (מלכים ב' ו' ה')**, זה לא שלי, זה שאול אצלי, איך אני יכול להחזיר את זה? אמר לו הנביא אלישע **"אנה נפל"** (שם פסוק ו'), איפה הוא נפל? אמר לו: כאן, **"ויקצב (אלישע) עץ וישלך שמה ויצף הברזל"** (שם), הוא הכניס עץ לתוך מי הירדן, והברזל צף. איך זה שצף הברזל? למה יצוף? וכי מפני שראה את העץ יפחד...? אמר הרלב"ג (שם) העץ הזה היה בית יד של הגרזן, והוא חתך עץ ארוך לתפוש בו הברזל, וכאשר נכנס שם הציף את הברזל, אבל איך ידע העץ היכן יכנס בדיוק? אין הכי נמי זה הנס, אבל לא רחוק לגמרי מהטבע. אבל **המלבי"ם** (שם) מסביר שזה היה נס ממש, הטבע של הברזל לשקוע, והטבע של העץ לצוף, בא אלישע הנביא החליף את הטבע של זה בזה. לקח את העץ ואמר: תשמע כבוד הברזל, אתה ר"ת בלהה רחל זלפה לאה, ואתה טובע!... מה פתאום?! אתה תקום, תקח את האופי והתכונות של העץ, והעץ יטבע מה אכפת לנו, אבל רלב"ג פירש אחרת כדי לקרב את הדברים לשכל³.

3. ולכאורה יש הוכחה לפירוש רלב"ג, ממה שהפסוק אמר ויצף הצד" בסגול, והיה צריך להיות קמץ חטוף, הרי פעל צוף הוא מנחי ע"ו כמו קום ורוץ, ובהם אנחנו אומרים: ויָרַץ, ויקם וכיו"ב, א"כ כגם כאן היה צריך לומר ויצף, למה כתוב ויצף הברזל? אלא ויצף זה הפעיל, העץ הציף את הברזל, נכנס העץ בברזל ואז הרים אותו למעלה כדברי רלב"ג. אבל באמת זה לא ראה, מצאנו הרבה פעמים דוגמאות כאלה, ו"יפץ העם בכל ארץ מצרים לקושש

כי את כל הארץ אשר אתה רואה לך אתננה ולזרעך עד עולם

א. שבוע טוב ומבורך. מה ששמענו עכשיו (בפיטו "מי ימלל"), זה טיפה מן הים "מי ימלל גבורותיך מי יספר עלילותיך". היום ראיתי (ביום ליום) שטראמפ - הנשיא של המעצמה הגדולה בעולם אומר: **"ישראל זכאים לכל ארץ ישראל כי זו הבטחה אלוקית"**, לא כמו שאומרים עשה את זה פלוני ואלמוני, הכל הבל, איפה חכמתם איפה סוכלתנותם (ע"פ שבת דף ל' ע"א) בזמן השואה?! אלא זו הבטחה אלוקית שמתקיימת, אבל היא מתקיימת טיפין טיפין, לאט לאט. כל יהודי שחוזר בתשובה זה קיום של אחת מההבטחות האלוקיות "ורבים מישיני אדמת-עפר יקיצו" (דניאל י"ב ב') ורבים מהכופרים יחזרו בתשובה, עם כל מה שעושים ומדברים¹.

על נסיך שבכל יום עמנו

ב. יצאנו מהלילולת בבא סאלי ע"ה (שהיתה ביום ד' שבט), ונכנסים להילולא של מורנו ורבנו הגאון רבי רחמים חי חויתה הכהן ע"ה (ביום י' שבט). קודם כל צריכים לומר מה אנחנו הרווחנו מההילולא של בבא סאלי, הרווחנו דבר גדול מאד (לא רק הנסים עצמם שנעשו, כי הנסים עוברים, בן אדם שנעשה לו נס, אחרי מאה ועשרים שנה הולך לעולמו), למדנו דבר שלפני מאות שנים היה קשה להם לתפוס את זה, היה חכם גדול בתקופת הגאונים שאמר ה' עושה נסים רק לנביאים אבל לצדיקים הוא לא עושה, אם אתה רואה בגמרא סיפורים על נסים זה לא בדיוק, זה משהו קרוב לטבע, בערך, כל מיני דברים כאלה, הפילוסופיה שלמדו אז היתה משפיעה עליהם בצורה כזאת.

שאול המלך ובעלת האוב

ג. הרד"ק כותב בסוף הסיפור של בעלת האוב (שמואל א' כ"ח כ"ד) **שרבי שמואל בן חפני** אמר: לא יעלה על הדעת שבעלת אוב תוציא את הנשמה של שמואל הנביא, וכי היא תשתלט על הנשמה של שמואל? שאול המלך אומר "את שמואל העלי לי" (שם כ"ח י"א), "ותאמר האשה אל שאול אלהים ראיתי עולים מן הארץ" (שם פסוק י"ג), איך יכול להיות דבר כזה? אלא הכל זה דמיון "הבל ותוהו ודברי כזב והתול" אבל האשה עשתה הכל ברמאות כי מיד הכירה כי שאול הוא וכו', ודרך בעלת האוב להביא בן אדם שמדבר מתוך מחבואו בלשון נמוך, ומה שכביכול אמר שמואל לשאול "ומחר אתה ובניך עמי" (שם פסוק י"ט), מתוך השערה

1. אמרו שהשוטה של רמת גן אמר 'בני ברק זו עיר נכה', אבל הוא שמו כהן אותיות נכה, למה נכה? כי בעל מום פסול לעבד, ואדם שר"ל מחלל שבת בפרהסיא ועוד תומך באחרים שיחללו שבת, הוא בעל מום, עפר ואפר רימה ותולעה.
2. בקבלה כתוב שיש כמה מדרגות בנשמה: נפש, רוח, נשמה, ויש הבלא דגרמי (שער הפסוקים שמואל א', א), אבל בזמנו לא ידעו את כל הדברים האלה.

להקדשות והנצחות 052-7130-552

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
18:37	17:56	16:43
18:33	17:58	17:00
18:31	17:56	16:48
18:35	17:59	17:01

הצלחת יום חור,
דינאל בוכריס, יונתן
מאמו, חיבה סופר
ונדיר בוכריס וכו'.

לרפואת
רבקה חיה
בת חנינה
אסנת

לרפואת
הבה"ח
יוסף בן
עליזה ה"ו

לעילוי נשמת
יוסף חי כהן
בן מסעודה
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת
מ"ז הצדיק רבי
מיכאל (כלפון)
בן רחל (רוחלה)
עדיאל ע"ה.

לעילוי נשמת
איש חיל רבי נחום
בן ביה סעדון ע"ה.
נ"ע י"א בשבט תשע"א.
ורעייתו אשת חיל
מסעדה בת כמותה ע"ה.
נ"ע ד"ך בשבט תשע"ח.

אנחנו מאמינים בנסים

ה. פעם כתב המלבי"ם (יהושע ג' י"ז) על מה שפירש רלב"ג את ענין מעבר בני בירדן: "אל תתחכם יותר למה תשומם", זה פסוק בקהלת (ד' ט"ז), אל תהיה חכם יותר מיד (בשפה של היום אומרים אל תהיה חכמולוג...), למה תשומם, כל נס תמצא לו איזה הסבר, וכשאין מה להסביר תיכנס לחץ. אבל יש נסים כפשוטם. אריסטו קבע שאין נסים, ובגלל זה הרשב"א בזמנו החרימם שלא ילמדו ספרי אריסטו רק מגיל עשרים וחמש ומעלה, והוא התבטא בלשון כזאת בס' ת"ט (אני זוכר אותה מלפני כמה שנים. יש שם שלוש תשובות הקדמה למה החרימם את לומדי הפילוסופיה שלא ילמדו לפני גיל מסוים)⁴: "והנער היולד על ברכי חכמות הטבע, ויראה ראיות אריסטו עליו שבע" זה חרוז, אדם שהוא לומד כל הזמן חכמת הטבע, איך יכול לזוז מדברי אריסטו? הוא אומר שיש לנמנעות טבע קיים, דבר שהוא נמנע יש לו טבע, אי אפשר שיזוז, אז מה עושים עם הנסים של התורה? נדחקים ונלחצים ומפרשים פירושים זרים ומוזרים, לא עושים ככה, אריסטו יאמר מה שיאמר, אנחנו מאמינים שיש נסים, ומי אמר? הנה יש לנו בבא סאלי דבור שלנו, וכלי לדבר על כמה דורות לפנינו, מימי הבעל שם טוב ומעלה.

כשמתקרבים לגאולה רואים יותר נסים

ו. רבי פנחס מקוריץ⁵ היה תלמידו של המגיד ממזריטש שהוא תלמידו של בעל שם טוב, ראיתי בשמו שכתב (או אמר): בדורות הראשונים בימי הרמב"ם וסביבות השנים ההם, היו רחוקים מזמן בית המקדש השני תשע מאות שנה, היו באמצע החושך, רחוקים חצי הדרך של הגלות, ולכן לא ראו מאורות, לא ראו שום דבר, רק פילוסופיה פילוסופיה פילוסופיה, אמנם הם מסבירים דברים בתורה בצורה נפלאה, אבל כשיש נסים נדחקים ונלחצים. אבל עכשיו (בימי רבי פנחס מקוריץ) אנו קרובים לגאולה, ולכן רואים כמה וכמה נסים ונפלאות. וזו הסיבה שרלב"ג פירש דברים מוזרים, והיום כבר לא צריך לפרש דברים מוזרים, בבא סאלי היה יכול לעשות נסים בצורה מיוחדת, אם היה נס אחד או שנים נאמר אולי אנשים בודים מלבם, אבל כשאתה רואה נסים על נסים, כל פעם אתה שומע משהו חדש⁶ אי אפשר לאמר שזה סתם דמיונות, לכן נאמין בדברי הגמרא

קש לתבו" (שמות ה' י"ב), מה זה ויפץ? הפיץ אחרים? לא, העם בעצמו נפוץ בכל ארץ מצרים. צריך להיות ויפץ אות פ"א קמץ חטוף, וכתוב ויפץ בסגול, אבן עזרא (שם) עמד על זה. יש עוד מקום אחר "ויגש יעקב ויגל את האבן" (בראשית כ"ט י"ג), מה זה ויגל? הפעיל? הגיל את האבן? לא, ויגל הכוונה גלל את האבן, היה צריך להיות ויגל בקמץ חטוף, וכתוב בסגול ויש לזה סיבה, אז גם פה ויפץ הברזל הכוונה שפץ, לא להתחכם יותר מיד. [ועיין להרד"ק שפירש: ויפץ פועל עומד וכו'. וסיים: ויש לפרש ויפץ פועל ויצא כלומר הנביא הציפן].

4. הוא לא החרימם לגמרי, הרא"ש אמר לו: למה לא תחרימם לגמרי? אמר לו הרשב"א: יהודי ספרד לא בנויים ככה שלא ילמדו שום דבר, מאיפה תבוא הפרנסה שלהם? ובמיוחד אם ינקח את החומרא של הרמב"ם (פ"ג מהלכות ת"ת ה"ה) שלא לקבל כסף עבור התורה, אז ממה יתפרנסו? יתפרנסו משאר חכמות, מי שהוא רופא יטפל ברפואה, מי שידוע חכמות יתן שיעוריהם לאחרים וללמדו, ומאיפה יבואו לשיעוריהם? מהספרים? מהספרים היוונים.

5. אריסטו בשבילם היה גדול החכמים, התברר אחרי מאות שנים שאריסטו טעה הרבה מאוד, לא שטעה בתורה, הוא בכלל לא ידע תורה. יש כאלה אומרים אריסטו ימח שמו ויאבד זכרו, שם רשעים ירקב, למה? כי הוא לא האמין באמונתנו, אבל הוא לא ידע תורה בכלל, מה אתם רוצים ממנו? נגיד לו תודה שהאמין שיש בורא לעולם שהוא עילת העילות וסיבת הסיבות כמו שהנר הדולק סיבה לאור. אף על פי שהוא טעה בחידוש העולם (הוא חשב שהעולם קדמון), אבל הוא האמין שיש כח עליון שברא את העולם והוא סיבת העולם. בניגוד למשוגעים של הדורות האחרונים שאומרים העולם נברא מזאליו, העולם בא באקראי, איך יבוא באקראי? האדם יש לו מיליארים של תאים, והמיליארים האלה מתאימים כולם, זה בא במקרה? רק מטורף יאמר ככה, אבל בזמנו האמינו שיש בורא לעולם, ואריסטו היה בעד זה, הוא היה נגד הפספולים והאלילים וכו', (ות"ע בסוף המחבר ערך אריסטו א').

6. הייתה לו מידה מיוחדת לומר אמת תמיד, אפילו תצא הנשמה לא יוציא מפיו דבר שקר, הוא היה מגזים בדבר הזה, לא כולם יכולים ללכת בדרכו, אבל זו מדה טובה מאד מי שיכול לומר תמיד את האמת, או לפחות שלא יוציא מפיו דבר שקר, יענה בעקיפין.

7. סיפר לי ת"ח בדרום, שהבן שלו בגיל ארבע היה מגמגם, לא יכול לדבר מילה, אז לקח אותו לבבא סאלי, הבבא סאלי בירך אותו, והוא לקח אותו בחזרה באוטו, והוא נרדם (ישן) בן עטן... כמו שאומר הרב פינפון, כל הדרך כולה היה ישן. כשהביא אותו לבית פתח את העיניים והתחיל לדבר, כיבולו לא קרה לו שום דבר, כאילו היה מגמגם. והגמגום זה דבר כמעט

כפשוטם, לא לחפש להם פירושים זרים.

להיזהר מאד לא לשקר בסיפורי צדיקים

ז. ומאידך, אם אדם כותב סיפורי נסים על רבנים, מלה אחת של שקר אסור לכתוב. לפעמים אתה רוצה לפתח את הסיפור, מותר לפתח, לספר שאמר ככה וככה, אבל לומר שקר: הרב הזה אמר מלה והשמש ככתה, זה אסור, וכי הוא יהושע בן נון?! הוא לא יהושע בן נון, אלא אם כן היו עדים שראו, אין הכי נמי, מותר לכתוב את זה. אבל אל תכתוב מלה של שקר, ספר שיש בו מאה סיפורים שכולם אמת, ויש סיפור אחד שיש בו מלה אחת של שקר ויבוא מישהו יחקור אחרי ויראה שזה שקר, יאמר "מדהא ליתא הא נמי ליתא" (ע"ז דף י"ז ע"ב) הכל שקר גמור. אסור להשתמש בשקר לשום דבר, כמה פעמים היו אומרים שיש אוטיסטים שיש להם גילוי רוחני⁸, בטיך, "הבל הבלים אמר קהלת" (קהלת א' ב'). אבל אלפי סיפורים על בן אדם אחד לא יכול להיות שכולם מוצאות?⁹

תתפלל תאמין ותראה נסים

ח. למרות הכל יש הרבה אנשים כופרים, לא מאמינים, מה לעשות, הם חייבים בשביל המפלגה שלהם... אבל הקב"ה יכול להוריד את כל השטויות האלה, כל הטפשות, כל הבערות, כל הסכלות האיומה הזאת, יבינו שיש בורא לעולם, והוא נתן חכמה לעבדיו, נתן להם כח של תפלה, ולא רק תפלה של צדיקים כאלה, לפעמים בתפלה פשוטה יש כח¹⁰,

שאין לו תרופה בימינו, רק משתדלים להקל קצת את הגמגום, אבל להתרפא לגמרי כמעט שאין. היה פעם בחור אחד מאמריקה, אמר לי אני מגמגם, וכשאני הולך בדרך יש לי שלט על החזה (כמו החושן של אהרן הכהן להבדיל) 'אני מגמגם', למה? אם ישאל מישהו איפה המקום הזה, יתחיל לגמגם לו, יאמר לו אה, מה אתה רוצה? תגיד! אבל כשיראו שהוא מגמגם ירחמו עליו, בסדר. ובבא סאלי עשה את זה בברכה פשוטה, הילד נרדם והוא בריא אולם, אני מכיר את הילד הזה, והוא מדבר בשטף, צריך לדעת שיש כח לצדיקים לעשות מופתים. זה אחד מאלפי נסים שעשה הצדיק הזה בבא סאלי.

8. יש ספר שכתבה אישה אחת שהיה לה בת בשם גליה, וקראה לספר גליה על שמה, אמרו שם הגליה הזאת סתימא וגליא, יודעת את כל התורה כולה באתיסיא ובאתגליא... והיא עונה שם על שאלות, והספר נראה אמין כל כך, הביאו אותו לרב עובדיה ע"ה, אמר, תקחו אותו, אני לא רוצה לקרוא בו. למה? רוב הדברים הם לא אמת. היה ילד שאמרו שהוא יכול לדעת מספר תעודת זהות של בן אדם, אבל הוא בוקשי מדבר, אז מי אמר שהוא יודע? יש לו מתקשרת, והיא ורשמת את המספרים, אות כאן ואות כאן ואות כאן, מחברת אותם, הביאו לי פעם אשה כזאת עם ילד מסכן בן שש שבע שהוא חולם בהקיץ (יהי שם שני אנשים משום איסור ייחוד), ואני שאלתי את הילד כמה דברים, והיא עונה בשמו, יש לו דף לוח של א' ב', והוא כאילו מעביר את האצבע מכאן לכאן (הוא לא בדיוק מעביר, היא מעבירה לו את האצבעות...) ותוך כמה אותיות אומרת שבע מילים, איך זה יכול להיות?! (אולי האותיות האלה הם ראשי תיבות, אני לא יודע), בסוף שאלתי אותה שאלה, למה אבא נפטר בגיל צעיר? אז חשבה ואמרה, היה בודד, היה מוזנח, הרגיש לא טוב, לכן נפטר, רצייתי לומר לה שקרנית, כזבנית, אבל שתקתי. היו שני אנשים, אמרו לה: נהרג ע"י ערבים! מה את מדברת?! אמרתי לה כמה מגיע לך? כלום. הלכתי ורשמתי את כל השאלות (היו רושמים כל שאלה וכל תשובה), אל תאמינו בהבלים.

9. ידוע הסיפור על אשה אחת שנמלטה מרוסיה והשאירה את בעלה שמה, והיא אמרה לשלום דנינו (היה ראש העיר בתיבות) תשאל את הרב מתי בעלי יצא לחירות, אז הלך לרב אמר לו: אשה אחת בעלה ברוסיה, והיא בוכה, מתי יצא לחירות? מתי ישתחרר? אמר לו: בשעה שייצאו החתים מסוריה, בעלה יצא מרוסיה, גזירה שווה סוריה ורוסיה... טוב, אמר ככה, והנה אחרי כמה חודשים יצאו היהודים מסוריה, ושלוש דנינו התקשר אמר לה מה עם בעלך? אמרה לו הודיעו לי שהיום הוא עומד להגיע לארץ. איך יש דבר כזה? מי יכול לדעת דברים כאלה? רק אדם שרוח אלקים בו, אי ש לנו בדורותינו ככה.

10. בא אלי מישהו לפני שבועים-שבועים וחצי, שיש לו דוד בן שמונים ושלוש, היה בריא ופתאום הרגיש לא טוב, הוא הלך לרופאים בתל השומר (נדמה לי), בדקו אותו ואמרו: יש לו גידול בעמוד השדרה, גידול בעמוד השדרה זה דבר נורא מאוד, מסוכן מאוד. אז אמר לי: אנחנו לא יודעים מה לעשות, לנתח אותו בגיל כזה זה מסוכן, להשאיר אותו ככה? מה עושים? אמרתי

ממונות כשרות שלום בית

בית ההוראה כסא רחמים

בנשיאות מדרן רה"י רבנו מאיר מאוזן שליט"א

הפנה לפוני בטל (02-5353-383)

www.yhr.org.il

התאגדות אגודת התורה והמצוות

א-ה: 24:00-8:00

ו' 28:00-9:00

ז-ט: לפני הקיץ

רביה סת"ם חינוך ילדים

בית ההוראה

פני אלקים

פני אלקים

פני אלקים

כשאדם מתפלל מקירות לבו התפלה הזאת יכולה לבקוע רקיעים, קל וחומר ממנשה שהיה עובד עבודה זרה והתפלה שלו עזרה לו (סנהדרין דף ק"ג ע"א), לכן אדם צריך להאמין שהעולם הזה לא מתנהל לא בידי ביבי, ולא בידי גנץ, ולא בידי שום דבר, צריך לעודד אדם שהוא טוב, לעודד אותו ולחזק אותו, הדבר לא תלוי ביועץ המשפטי לממשלה וביועץ המשפטי למחלה... הכל דברים בטלים. נכון, חולה צריך ללכת לרופאים כי התורה אמרה שצריך הרופא לרפאת (שמות כ"א י"ט, וע"י ברכות דף ס' ע"א). אם הרופא מרים ידים **הגרא ע"ה** (דברי אליהו שמות שם) אומר: **אין לך רשות להרים ידים, נתנה תורה רשות לרופא לרפאת, לא לייאש.** צריך להאמין בדבר הזה, כשאדם מאמין הוא יראה נסים ונפלאות.

תפלה על גמגום

ט. האבן עזרא (שמות ד' י"ג, ושם פסוק ל') אומר שגם משה רבנו נשאר מגמגם כל החיים שלו, למה? כי לא ראינו בתורה שאמר לו דבר, אלא אמר לו: **"ועתה לך ואנכי אהיה עם פיך והוריתיך אשר תדבר"** (שמות ד' י"ב) כלומר אני אעזור לך בדיבור, אמר לו: **"בי אדוני שלח נא ביד תשלח"** (שם פסוק י"ג), אמר לו ה': אמרת שלח נא ביד תשלח - **"אהרן אחיך הלוי"** (שם פסוק י"ד), **"ודבר הוא לך אל העם והיה הוא יהיה לך לפה ואתה תהיה לו לאלהים"** (שם ט"ט), אומר האבן עזרא שכל ימי חייו של משה רבנו כל פעם שהיה מדבר, אהרן היה מתרגם לישראל, ואחרי שנפטר אהרן מי היה מדבר במקום משה? **אלעזר**, "ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא הבאים למלחמה זאת חוקת התורה אשר צוה ה' את משה, אך את הזהב ואת הכסף" (במדבר ל"א כ"א-כ"ב), אלעזר היה מתרגם, ומשה רבנו נשאר מגמגם. למה? כי הוא לא התפלל לה' תוריד לי את הגמגום, אם אדם מתפלל זה אחרת, אבל הוא לא התפלל, אמר טוב לי כמו שאני¹¹ (עי' רמב"ן שמות ד' י'). אדם צריך לדעת שהאמונה יכולה להיות רפואה, **כשאדם בורח מהאמונה הוא מסכן, הוא יסבול, כל אלה שמחנכים את תלמידיהם וילדיהם על כפירה, מה יצא להם?! חושך ואפילה, כלום. כל אדם לבו נוטה לאמונה, והאמונה הזאת לא באה מן האויר, אלא היא טבועה בלב האדם.**

מין הגאון רבי רחמים חי חויתה הכהן זצ"ל

י. והשבוע יש לנו אזכרה של מורנו ורבנו הגאון רבי רחמים חי חויתה הכהן ע"ה¹², הוא היה רבו של אבא ע"ה, והוא מסר את עצמו על התורה. היה לו דיבור מיוחד במינו, אנשים היו שומעים אותו ולא מתעייפים¹³, **כל כך היה ממתיק את התורה בפי השומעים.** אמר לי הרב צבאן ע"ה שפעם הוא אמר חידוש על פסוק בפרשת האזינו **"ה' בדרך ינחנו ואין**

לו: תשאיר אותו ככה, מה לעשות. (פעם רבי חיים קניבסקי שיהיה בריא שאלו אותו על הרב אלישיב זצ"ל אם כדאי לעשות לו ניתוח או לא לעשות ניתוח, אמר תשאירו אותו ככה ביד אלקים, אבל הגיע רופא מיוחד מחוץ לארץ (נדמה לי למרצות הברית), טיפל בו ונתן לו עוד שנה של חיים, אמר: אני לא רוצה לקבל כסף, זה אדם קדוש, אני לא מקבל עליו כסף, בעוד שבע שנים אם תחזור המחלה אני אטפל בו. אלא שהוא חי עוד שנה-שנה וחצי. אבל כאן לא היה מי שיבוא, וכי יש לנו זכויות כמו הרב אלישיב?!. מה עשו הצדיקים האלה? **במוצאי שבת שעברה הלכו אליו לבית חולים, הוא היה שם בטיפול נמרץ, והתחילו לשיר לו "אמר ה' ליעקב, אל תירא עבדי יעקב", "בחר ה' ביעקב" "גאל ה' את יעקב"** (החולה שמו יעקב), הוא שמע את השיר הזה, ובאמצע השיר אמר אני מרגיש טוב, תודה רבה, אני מרגיש טוב, אמרו זה סתם דמיון, אבל זה לא היה דמיון, למחרת בבוקר הרופאים בדקו אותו אמרו אין לו כלום, המחלה נעלמה, **מה עשיתם לו? אמרו לא עשינו כלום, התפללנו.** צריך לדעת שלתפילה יש כח.

11. יש לנו תלמידים מגמגמים, נאמר להם אתם רוצים להיות יותר ממשה רבנו? משה רבנו היה מגמגם, אתם רוצים להיות עדיפים ממנו? תתגברו על זה, הרבה פעמים מתגברים ומשתחררים, למחצה לשליש ולרביע זה גם טוב.

12. קוראים לו בר"ת **מוהר"ך**, הבעיה שבגרב'א יש הרבה כהנים ומוהר"ך יכול להיות שני פירושים, **מוהר"ך** יכול להיות שני פירושים, **מוהר"ך** שלושה פירושים (רבי אסאי כהן שלושם, אחד שחיבר ספר ברכת ה' על ברכות, ואחד חיבר ספר פרוכת המסך על התלמוד, ואחד שהיה רב במושב ברכיה ועכשיו הוציא לו ספר שאלות ותשובות, הוא היה לומד בחברותא עם אבא ע"ה וחי תשעים ושנים שנה, אבא לא יצא מתונס והיה מה שהיה). כשאתה אומר מוהר"ך תגיד מה השם שלו בדיוק.

13. פעם בא איזה תייר דיבר אתו, תוך כדי דיבור שמר התייר בלבו את כל התואר של הפנים שלו, הלך הביתה והוא זוכר כך היו העיניים, כך היה המצח, כך היו הגבות, כך היה הכל. למחרת אמר לו: אתה מכיר מי זה? אמר לו מה זה? מתי עשית את זה? אמר אתמול ראיתי אותך, שמתי לב לכל הפנים שלך וציריתי אותם. אמר לו: זה יותר יפה מהמקום...

עמו אל נכר (דברים ל"ב י"ב), על פי הבן איש חי (ש"א פרשת האזינו בהקדמה) מה זה בדרך בדרך, כמו שהתינוק יונק מהדד של אמו והוא לא יודע מאיפה בא כל הטעם הזה? חלק מהפירות, חלק מהאוכל, אבל הכל מוכן, ככה לעתיד לבוא יתן לנו הקב"ה הכל, "עתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות וכלי מילת" (שבת דף ל' ע"ב), היא תוציא פירות ולא צריך לקחת תפוזים ולסחוט. אתה רוצה יין, תקח ענבים מהעץ והנה יוצא מהם יין, כל דבר שאתה רוצה נעשה על המקום, כמו אותו דד. אמר לי אני אמרתי את החידוש הזה, אמרו לי: הרב שלך כבר אמר אותו, אבל ההבדל בינך ובין הרב שלך שמים וארץ, למה? **הרב שלך כשהוא מדבר זה משהו מיוחד, יש מתיקות, אפילו יחזור על דבר מאה פעמים כל פעם מתוק מדבש.** אמר לי: היו רבנים בגרב'א שלפני שהם דורשים היו מסתכלים במראה, לראות אם עושים את התנועות כמו שצריך, או שעושים תנועות משובשות. אבל הדבר צריך להיות טבעי, לא צריך להתכונן, הנה עכשיו אני עושה ככה, עכשיו אני מחייך, אל תעשה כלום, שב בשקט. תדבר באופן טבעי, אנשים מרגישים כשאתה עושה דברים מלאכותיים. **הוא הרב ע"ה היה לו חן מיוחד, היה לוקח תלמידים ומחנך אותם באהבה, בחיבה, ובמסירות נפש, וזכה להעמיד תלמידים הרבה, וללמד אותם את העיון המקובל בידו מששת ימי בראשית, כמה מאות שנים בתוניס לומדים עיון, מה זה עיון? כשאתה קורא מלה אתה שואל: למה נכתבה המלה הזאת?¹⁴ וזה לימד הרב לתלמידיו והמשיכו בדרכו.**

מוסדות "חכמת רחמים"

יא. הרב ע"ה לא היו לו בנים כי אם בנות, אבל בני הבנות שלו תלמידי חכמים גדולים, ויסדו ישיבה על שמו במושב ברכיה וקראו לה: **"חכמת רחמים"**, "חכמת" על שם חכם ששמו רבי כמיס **חכמון**, ו"רחמים" על שם הרב. ויש לנו שלוש ישיבות בעולם על שם רבי רחמים חי חויתה הכהן: ישיבת "חכמת רחמים", ישיבת "תורה ורחמים" בפר"ז של רבי בוגיד סעדון ע"ה, וישיבת "כסא רחמים". וראשי תיבות של שלוש הישיבות האלה: חכמת רחמים, תורה ורחמים, וכסא רחמים, זה חת"ך, שזה השם של הפרנסה, **"פותח את ידך"** (תהלים קמ"ה ט"ז) סופי תיבות חת"ך. **מי שתורם לישיבות שלו ולשאר הישיבות יש לו הצלחה רבה מאוד, ויש לנו עשרות סיפורים על זה¹⁵.**

"ילדים לו בכל ארץ ערבית ואדומיה"

יב. והחכם הזה למרות שלא היו לו בנים ממש, היו לו בנים כי הגמרא (עי' יבמות ס"ב ע"ב, ובספר חומת אנך בראשית ל"א, מ"ג) אומרת שגם בני בנות הרי הם כבנים, אם אדם אין לו בנים אלא רק בנות, לא יתחיל לבכות, כי הבנים שִׁנְלוּ לאותן בנות, נחשבים כמו בנים. והגמרא הביאה לזה כמה פסוקים. **וגם יש לו בנים רוחניים, וכמו שרב האי גאון היה ערירי ל"א, לא היו לו לא בנים ולא בנות.** וכשנפטר לפני אלף שנה פחות מעט (בשנת ארבעת אלפים תשצ"ח), רבי שמואל הנגיד שחי אחריו כתב עליו קינה, ובאמצע הדברים של הקינה אמר: **"ואם הלך ואין לו בן ביום הִלְכוּ לתחתיה וכו', ילדים לו בכל ארץ ערבית ואדומיה"** יש לו תלמידים בכל העולם, במדינות ערב ובמדינות אדום. כי העמיד תלמידים הרבה מאד¹⁶. ויש

14. אני שואל תלמידים מה הוקשה לרש"י, אומרים לי לא הוקשה לו כלום, אז למה כתב את זה? הם מסבירים לי מה שכתוב, אמרתי להם אצל החילונים יש הבנת הנקרא, אבל כאן אתה צריך להבין לא מה שנקרא, אלא מה שמתחת לקריאה, למה רש"י כתב את המלה הזאת? למה?!

15. תמיד אני אומר שכדאי שירשמו את הסיפורים על ספר, ויכתבו כתובת, טלפון ושם פרטי של האדם המספר, ואם הוא רוצה שיפורסם בבקשה, ואם הוא לא רוצה עכשיו, נשמור את זה עוד עשרים שנה ונפרסם את זה. מה יכול להיות. אבל **בישיבה שלנו כותבים ספרים רבים בהלכה ובאגדה, וגם כותבים סיפורים של רבי עובדיה חן בסגנון מיוחד** (כן פורת יוסף), אבל מתעצלים לכתוב נסים של הישיבה אחד מני אלף, חבל שלא כותבים.

16. ואחרי פטירתו לא מצאו אחד שיכול להשיב במקומו, ולא רק שלא מצאו אלא גם הישיבה בבבל לא מצאה כסף, כי לפני כן היו שולחים שאלות מכל העולם לישיבה של בבל ורב האי גאון היה עונה עליהן (יש מאות תשובות שהוא עונה על שאלות), ואחרי פטירתו תלמידיו התפזרו בעולם, וכיון שהתפזרו כבר לא היו צריכים לשלוח שאלות לבבל כי הם יודעים

לנו עוד אחד שהיו לו רק בנות, אתם יודעים מי זה? **רבנו חננאל**, היו לו תשע בנות ובנים אין לו (ככה כתוב בספרים הקדמונים, עיין בסדר הדורות שנת ד' אלפים תת"ח), אבל פירושו נפלא מאוד, כמה פעמים נדחקים המפרשים להבין את הגמרא, וגירסא אחת שלו מאירה את העינים.

למה רש"י כתב?

יג. לכן לא אומרים למה אין לו בנים, ה' יתברך יודע מה שהוא עושה ולמה אין לו בנים. היו לו בנות שהיה אוהב ומחבב אותן, ושואל אותן שאלות, והביאו בנים ונכדים, שרק סיפרו להם על האבא או הסבא שלהם היו שומעים את זה במתיקות מיוחדת, כי באמת הייתה לו מתיקות מיוחדת. אני זוכר פעם **אבא ע"ה** סיפר לנו על פירוש נפלא שאמר להם מה הוקשה לרש"י¹⁷, כי הם לא היו אומרים "מה רש"י כתב" אלא "למה רש"י כתב", זה ההבדל בין הלימוד של אחרים שהם "מרובעים" ואומרים רק מה שכתוב בספר וזהו, ומה שלא כתוב לא. אדם לא יכול לחשוב מחוץ לקופסא, יש לו "קופסא" שזה המח שלו שהוא סגור כמו קופסא, מה שכתוב כתוב, ומה שלא כתוב הוא לא יודע, כשאתה לומד גמרא ויודע לעיין, אתה תמיד חושב אולי אפשר לפרש אחרת, אולי לא ככה, תבדוק ותבדוק עד שתגיע לפירוש הנכון.

גדולתו של רב האי גאון ע"ה

יד. את הגדולה של רב האי גאון רואים מהרמב"ם, הרמב"ם היה חזק מאד, כשמחליט דבר לא שואל אף אחד, יש לו ספר המצוות, ושם חולק על רב יהודאי גאון מחבר ספר הלכות גדולות שמנה בתחילת הספר שלו תרי"ג מצוות, והרמב"ם אומר שהוא טעה הרבה, ואי אפשר להזיז מדברי הרמב"ם מילה אחת¹⁸. ולעומת זאת יש דבר שרב האי גאון טעה אליבא דהרמב"ם, והרמב"ם כופף את ראשו. ולמרות שרב האי גאון היה רק מאה שנה לפני הרמב"ם ואילו רב יהודאי גאון היה 400 שנה לפני הרמב"ם, לרב יהודאי גאון הוא לא נשא פנים, ואילו את דברי רב האי גאון קיבל. מה הדבר? **רב האי גאון אמר שחשבון השמיטה כמו שמחשבים היום, תחלק שנות העולם על שבע, ואם תמצא אפס זו שנת השמיטה, למשל תשע"ה היא שנת השמיטה, תשפ"ג ג"כ שנת השמיטה¹⁹**. ואילו הרמב"ם יש לו שיטה אחרת (עיין פ"י מהלכות שמיטה ויובל

לפסוק, ולכן נפסקו התרומות לבלב.

17. בגמרא במסכת ביצה (דף ל"ח ע"ב) כתוב שחכמים אמרו שאם נתערב מיעוט ברוב אז המיעוט בטל ברוב, אמר להם רבי אבא אם כן מן שנתערב לו קב אחד של חטים בעשרה קבין של חבירו יאכל הלה וחדש! דהיינו שחבירו יאכל את כל האחד עשר קבין וישמח?! ורש"י אמר: "וחדש" - וישמח בדבר שלא עמל בו". מה רוצה רש"י? למה צריך לפרש שישמח "בדבר שלא עמל בו"? ובעל תורה תמימה הזכיר את זה בשני מקומות (אולי גם בשלשה מקומות. עיין בספר מקור ברור ח"א דף תל"ז טע"ב ועוד) וטרח לפרש שרש"י מלמד אותנו שאין שמחה אלא בדבר שעמל בו. אבל רש"י אומר להפך ממש. אז רבי חויה ע"ה שאל את תלמידיו, וכל אחד התחיל ללפלף, אמר להם רש"י הוקשה לו קושיא פשוטה מאוד, מדוע אם יאכל קב אחד של חבירו הוא פתאים ישמח, הרי יש לו כבר עשרה קבין שלו, עיני צרה בקב הזה? על מה אתה שמח? איך כתוב בפסוק: "ולשמחה מה זו עושה" (קהלת ב'ב). לכן אומר רש"י אתה יודע למה הוא שמח? כי הוא לא טרח בקב הזה, והוא בא אליו בקלות. זה הפשט הפשוט.

(ועיין בס' מגדולי ישראל ח"ב עמוד ת"ח).

18. אחת הטענות כי בה"ג מונה לתרי"ג גם מצוות דרבנן, וכי עם מצוות דרבנן זה רק תרי"ג? יש 6000 מצוות (ההרש הראשון). וגם הוא מונה מצוה שנכפלה בתורה פעמיים, וזה לא יכול להיות, כי יש הרבה מצוות שנכפלו בתורה, ואם נמנה אותם כבר גמרת את התרי"ג (ההרש התשיעי). וגם הוא מונה דברים שהיו רק לפי זמננו, למשל "ונתת אל הארון את העדות אשר אתן אליך" (שמות כ"ה ט"ז), זו לא מצוה לדורות, שהרי הלוחות נמצאים בארון כל הזמן. או "בטבעות הארון יהיו הבדים לא יסורו ממנו" (שם ט"ז), למה לא יסורו ממנו? כי צריך לעבור עם הבדים מעיר לעיר, אבל כל זה מתי? בזמן משה רבינו, אבל אח"כ כשהגיעו לבית עולמים, זה המקום הסופי. ואין מה לעשות (ההרש השלישי). וכתב שבה"ג טעה וטעה. ואפילו הכי הרמב"ם נוהגו בכבוד הוקשה בלי להזכיר את שמו, אלא כותב באופן כללי שיש הרבה גניאות לבה"ג.

19. זה כלל שנתן רבי לוי בן חביב בתשובתו שלו (סימן ק"ח), אמר: נתתי לך "כלל אחד יפה עד מאד בדבר מתנה", כי באמת החשבון הוא לא ככה מבריאת העולם, אבל יצא ככה. איך נדע שזה מתחלק על 7? 5600 מחלקים על שבע, נשאר אפס. ואם תיקח את שנת התשע"ה, תוריד ה' אלפים ת"ר (5600), מה נשאר לנו? 175, תוריד מזה 140 כפול 7, יוצא 35, 35 לחלק לשבע, אפס. וגם בשנת התשפ"ב אותו דבר אתה יכול לחשב. בה' אלפים ת"ר גמרת 800 שמיטות, (כי 800 כפול 7 שווה: 5600), ומה שלמעלה מזה, קל מאוד לחשב.

הלכה ב'ו-י). ואמר (בתשובה, מובאת בכ"מ שם ה"ה) שרב האי גאון "לא השגיח על הדברים שנתפרשו במסכת ערכין כאילו אינם כתובים", זאת אומרת בגמרא משמע אחרת²⁰, ולמרות זאת כתב שאנחנו חייבים לקבל דעת רב האי גאון, כי "הקבלה והמעשה עמודים גדולים בהוראה"²¹ (שם ה"ו), לא יבוא כל אחד ואחד ויהרוס.

מעלת תענית דיבור ואמירת תהילים

טו. ביום שלישי שעבר (ב' בשבט) היתה תענית הדיבור העולמית²², איני יודע כמה אנשים עושים תענית דיבור, אבל יש הרבה שעושים. וזה חשוב מאוד. יאמרו: לכאורה זה ביטול תורה, אבל זה לא ביטול תורה, אדם שלומד תורה ויש לו מדות רעות ומחשבות רעות, ובמיוחד לבחורים, זו סכנה, כי צריך ללמוד את התורה בטהרה, וכמה אדם יכול לטבול ולצום? אבל כשאתה עושה תענית דיבור וקורא את התהילים שלש פעמים זה מכפר את כל העוונות, ובתנאי שלא יחזור על אותם העוונות. אנחנו עושים עוד פעם תענית דיבור בסוף ימי השובבי"ם, ואדם שלא היה יכול לבוא בשבוע שעבר בתענית דיבור העולמית, יברר בישיבה מתי עושים תענית דיבור, ויבוא וילמד את הסדר. ואם גם לזה הוא לא יכול לבוא, שיבוא שעתיים שלוש לפני תפילת מנחה ויקרא את כל התהילים פעם אחת בלי הפסקה, כי לקרוא את כל התהילים פעם אחת בלי הפסקה זה חשוב מאוד. והבעל שם טוב ע"ה היה אומר "מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהילתו" (תהילים ק"ב), מי שרוצה לבטל ולמולל את כל הגבורות והדינים מעליו, יקרא את כל התהילים - "ישמיע כל תהלתו". לכן לקרוא פעם אחת את כל התהילים בלי הפסקה זה דבר גדול

20. ככה הרמב"ם הבין, אבל יש שתיצרו את דברי רב האי גאון.

21. יקום אחד ויגיד אני ראיתי בקבלה שצריכים לברך ברכת הלבנה לפני שעוברים שבעה ימים מהמולד, מה שראית ראית, ולמרות זאת הלכה כמו שכתב מרן (סימן תכ"ז ס"ד), אם כל אחד יעשה מה שהוא רוצה הוא יהרוס את הכל, כי אין לדבר סוף. ולא רק שיהרוס דברי אחרים אלא גם דברי עצמו יהרוס. כי פעם יאמר: אני חשבתי כך וכך, פתאום אני מגלה בחלום שכוונת מרן אחרת, תכתוב את החלום הנפלא הזה... ואחרי שלשה חודשים יבוא לו חלום חדש - "חלום פרעה אחד הוא" (בראשית מ"א כ"ה), פעם ככה ופעם ככה. ככה לומדים ופוסקים הלכה? פעם כתבת (אור תורה טבת-שבט תשל"ח סימן צ"ח) שהשיעור של "חלה" זה 520 דרהם, כמו שכתבו הרמב"ם (פ"ו מהלכות ביכורים ה"ט) ומרן (סימן תנ"ו ס"א). ולמרות שהבן איש חי (ש"א פרשת צו אות י"ט) אמר אחרת זה לא בדיק, והוא הלך בשטית רבו רבי עובדיה סומך (ש"ת זבחי צדק ח"ד סי' כ"ט). ובה תלמיד חכם אחד מירושלים וכתב לי אתה יודע מי זה רבי עובדיה סומך? הוא היה גדול כל כך בתורה ושמונים יום אחרי יום פטירתו מצאו את הגופה שלו שלמה ממש, לא נגע בה לא רקב לא יתוש ולא שום דבר, א"כ איך אתה חולק עלינו? באמת דבר פלא... וכי פוסקים הלכה ע"פ אדם שנשאר שלם ולא קרה לו כלום? אני אביא לך יותר מזה, על רבי חייא של הגמרא אמרו "כמה גדולים מעשי חייא" (ב"מ דף פ"ה ע"ב), והגמרא (שם) אומרת שמישהו רצה לראות את רבי חייא כשעולה לנגן עדין אמרו לו אתה תזיק לעינים שלך, והוא הסתכל והעינים שלו נהיו חשוכות, אי אפשר לראות אותו, עד כדי כך.

ולמרות זאת רב מעיד בגמרא (מכות דף י"א ע"א): חזינו להו תפילין דבי חביבי (פירושו דוד שלי, כאילו כתוב אבי חביבי (לא ביבי שלנו...), אח של אבא), דתפירי בפשתן, כלומר שראה את התפילין של רבי חייא שהיו תפורים בחוטיין של פשתן, במקום בגידים, ותפילין כאלה הם פסולים, ורק רבי חייא סבר שמוותרין (האם הוא לא קיים מצוות תפילין? ברב פעלים יש לו שאלה על הדבר הזה, ואמר כיון שהוא סבר שחך הדין, משמים לא נדים אותו על זה, כיון שלא ידע ולא כיוון, עשה לפי תומו). וכי נאמר כיון שרבי חייא היה בעל נסים ומופתים וכו' הלכה כמותו? ודאי שלא. א"כ גם כאן הלכה כמו הרמב"ם ומרן וכל הפוסקים שהסבירו את הטעם למה תק"כ דרהם, ולא צריך להתווכח (וע"ע בקובץ יען שמואל ח"ח סי' י"ט). אותו דבר גם לעניין ברכת הלבנה, במשך דורי דורות הקפידו לא לברך קודם שבעה ימים מהמולד, ורק במדינות שיש להם כל הזמן שלג וגשמים כמו במדינות אירופה היו סומכים על מאן דאמר שמספיק שלשה ימים. אם תקל, תמיד אפשר להקל יותר, מי שמחפש קולות זה קל מאוד, שהרי הרמב"ם אומר שמיד בראש חודש אתה יכול לברך (פ"ו מהלכות ברכות ה"ז), וכבר כשראית את הלבנה כשהיא קטנטנה כזאת, תאמר לה: "ברוכה הבאה! סימן טוב תהיי לנו, שתהיי גדולה" ותרבי ותגדלי ותבואי בעדי עדיים" (יתחקל ט"ז ז')

22. המנוח רבי שלמה מלכה, היה סגי נהור, והיה בא בשבת פרשת וארא ועושה לנו רמז, כתוב "ושמתי פדת" (שמות ח"י ט'), ופדות כתובה בלי ואו", פ"ד תעניות. אם אתה עושה תענית דיבור זה עולה לך כמו 84 תעניות. והיו לו נשיאים למפעל שלו, רבי עובדיה הדאיה ורבי יצחק אלפיי והלכו לעולמם, אחר כך היה הרב עובדיה ע"ה וגם הרב עובדיה נפטר. היום כמעט אין מי שתומך, אני הייתי תומך בזה, כי כך גם עשינו בחוץ לארץ.

מאוד, ואני יודע את זה מתוך ניסיון.

אתרוג בט"ו בשבט

טז. נוהגים בט"ו בשבט לאכול ריבה²³ של אתרוג (כה"ח סי' תרס"ד אות ס'). יש כאלה שאוכלים את האתרוג ביום שמיני עצרת או ביום שמחת תורה²⁴ (ראה שו"ע סי' תרס"ה סעיף א'). אבל היום לא עושים ככה, אלא משאירים אותו לט"ו בשבט. ובט"ו בשבט לוקחים את המרקחת שעושים מהאתרוג, (דהיינו ריבה לפי השפה של היום), וכתוב בספר בני יששכר (מאמר חדש שבט מאמר ב' אות

23. המלה ריבה הזאת לא ידעו את המקור שלה. היו אומרים דרך בדיחה והלצה שמי שהמציא את השפה העברית החדשה (הוא לא היה אדם ירא שמים, והוא אמר שעושה את השפה העברית כדי לנגח בה את החרדים ההדוקים. נו, בסדר, אח"כ ינגחו גם אותו, היום לא אומרים "חנות" אלא אומרים "בוטיק", לא אומרים "בסדר" אומרים "אוקי", וכן על זה הדרך. כך מדברים כל המשוגעים. עד שבא מדקדק אחד (יצחק אבינרי) וכעס, אמר: 'מדברים אוקי עד כדי הקאה... נמאס לי לשמוע את המילה הזו. המלים בעברית שלנו לא טובות!') חידש את המילה הזאת על פי מה שמצא בגמרא: מאי ריבה? ריבה מרקחת. והוא טעה ופירש מאי ריבה? ריבה פירושה מרקחת. ולמעשה אין גמרא כזאת, חיפשנו במחשב ובכמה ספרים ולא נמצא. אמרו לא, הוא לקח את המילה ריבה מערבית, אבל לא אומרים בערבית ריבה, אומרים מעג'ון, טוב זה לא משנה (וע"ע בספר מגדולי ישראל ח"ד עמ' תרכ"ד). אבל אני אומר "ריבה" כדי שיבינו אותי.

אבא ע"ה היה אומר לתלמידים לכוונע בקדיש, כריעה ראשונה **ביתגדל,** כריעה אחרונה **בדאמירן בעלמא ואמרו אמן,** ועוד כריעות בשלש מלים סמוכות: "יהא שמיה רבא" - כורעיים ב"רבא". "לעלם ולעלמי עלמיא יתברך" - כורעיים ב"יתברך". "שמיה דקודשא בריך הוא" - כורעיים ב"ברוך הוא". ונתן להם סימן: ריב"ה רבא יתברך בריך הוא. והמקור של הדין זה הוא בשלחן ערוך (סימן כ"ז ס"ד). (פעם מישהו דרש בלויין (לפני שהרב עובדיה ע"ה מדבר), ואמר אני לא מבין את סידור איש מצליח, כתבו שמה לכוונע במילים האלה, מי אמר להם? אז אחד מתלמידי הישיבה מירושלים הרים לו טלפון ואמר לו: אדוני, זה כתוב בשלחן ערוך! התפלא: איך לא ראית?! אז קושיא עליך, לא עלינו... תפתח שלחן ערוך הלכות קדיש סימן נ"ו, ותמצא את זה כתוב במפורש. "לא האמנתי עד אשר ראו עיני כך, אשר לא שמעו אזניים". (משיחי חכמי ספרד). ואם הריבה לא נולדה אלא רק בשביל לזכור איפה כורעיים בקדיש דיינו...

24. כך היו נוהגים בג'רבא ברובע הקטן (איננו יודעים נהגו ברובע הגדול). פעם בשנת תשכ"ו הייתי ברובע הקטן בחג הסוכות וכל אחד ביום שמחת תורה (בחור'ל, דהיינו ביום התשיעי) מביא אתרוג וחותר אותו לחתיכות קטנות, ובא לחברו ואומר לו: תטעם מהאתרוג הזה. והאתרוג היה טעים, אמנם לא מתוק כמו של התימנים, אבל היה טוב מאוד, לח, רענן, טרי ונפלא. וכל אחד מאחל לחברו שנה טובה ומבורכת.

ב), שצריך להתפלל אז, ורבי יוסף חיים בלשון חכמים (ח"א סי' ל"ו) ניסח נוסח תפילה: "ותזמין לנו לחג הסוכות אתרוגים יפים ומהודרים ונקיים ושלמים וכשרים כהלכתם, לקיים בהם מצות ארבעת המינים". למה הוא תיקן את זה? כי בבגדאד היה חסר להם אתרוגים²⁵, לכן היו מתפללים על זה, וגם באשכנז היה קשה מאוד להשיג אתרוג²⁶, אבל היום ברוך ה' יש אתרוגים מכל הסוגים שלוקחים מהם: זן חזון איש, זון חב"ד, ויש של ארץ ישראל שאומרים שהוא לא מורכב אפילו שמקורו ממורכבים,

25. פעם אחת בכל העיר כולה לא היו להם אתרוגים אלא רק אתרוג אחד, והאתרוג הזה היה משדה של אדם שנפטר והשאיר ילדים קטנים, והילדים הקטנים לא יודעים לזכות אותו לאחרים, והייתה שאלה האם האפורטופוס יכול לזכות את כל בני העיר, או לא? ורבי יוסף חיים (כשהיה צעיר) ישב על המדוכה בליל ראשון של סוכות, ואח"כ כתב על זה תשובה ארוכה של עשרים שלשים דף, באריכות רבה, נדפס בספרו רב ברכות בהתחלה (מערכת אתרוג), ובאו אליו חכמים ביום ראשון של סוכות בבוקר ושאלו אותו: ילמדנו רבנו מה פסקת? אמר להם לא מצאתי מקור להקל. ולכן יטלו את האתרוג בלא ברכה, וכל בני בגדאד באותה שנה נטלו את האתרוג בלי ברכה, לקחו את האתרוג ואמרו ברוך אשר קדשנו במצוותיו וציוונו על נטילת לולב, עשו ונענועים וזה הכל. ובא הגאון ר' עובדיה יוסף שיהיה בריא בגן עדן, וכתב תשובה יותר ארוכה (בספרו מאור ישראל על מסכת סוכה) שאפשר לברך על האתרוג אף על פי שאין לו בעלים ממש רק אפורטופוס, כי קנין דרבנן מהני לדאורייתא. אפורטופוס יש לו קנין מדרבנן, שיכול למכור את ממונו היתומים ולעשות בו הכל, אלא שזה קנין דרבנן, ומצות "ולקחתם לכם" (ויקרא כ"ג) זה מן התורה, ומביא לזה מקורות שקנין דרבנן מועיל לדאורייתא, ועוד כמה טעמים. פעם הרב ע"ה נתן שיעור באיזה מקום והזמינו אותי לבוא לשם, ובשיעור תימצא את כל מה שכתב בתשובה שם. באמצע השיעור התנמנמתי מעט - במלה אחת (כי אני אחר הצהריים עייף מאוד), בא שוטה אחד ואמר לי משמע שהשיעור לא היה טוב בעיניך, למה? שהרי התנמנמת. אם היית עייף כמוני היית שוכב במטה... לא היית מתנמנמ, מחפש עלילות, מה השטיות האלה? אני כבר קראתי את הדברים במאור ישראל, ושמעתי את כל הדרשה, רק במלה אחת התנמנמתי מעט, מה אתה רוצה מהחיים שלי?!

26. בימי תרומת הדשן הייתה עיר אחת שלא היה להם אתרוגים, וחפשו ומצאו אדם שרוכב על חמור ופניו לעיר אחרת, אמרו לו: תשמע, יש לך אתרוג? אמר יש לי, אבל לא אתן לכם, אמרו לו יש לנו עצה טובה "פטמה לחצאין כשרה", ולקחו את האתרוג חצו אותו לשתיים, חלק לעיר שלו וחלק לעיר השניה... ושאלו את תרומת הדשן (עייין בפסקים וכתבים סי' נ"ב) האם יוצאים ידי חובה בזה? אמר להם זה שיגעון, אם נפל פטים או עוקץ כבר האתרוג פסול, ויש אומרים שמיים שני והלאה כשר, אבל לחתוך חצי אתרוג, מה קרה לכם? לא היה להם אתרוגים.

בזכותך!

עלון 'בית נאמן' יגיע לעוד אנשים!

בתרומה של 520 ₪
הנך זכאי להנציח שם
לברכה, הצלחה ולע"ו

בתרומה של 260 ₪
הנך זוכה להיות שותף בהפצה של
500 עלוני "בית נאמן"

לפרטים ותרומות:
08-6727523

או באתר: <http://yh4.vp4.me/new>

אפשר לתרום גם ע"י

סגולת האתרוג

יז. **ויש סגולה לאשה שמקשה ללדת** ורוצה שתהיה לה לידה קלה, שלא תוריד את הפיטם של האתרוג עד שיגיע הזמן שהיא צריכה ללדת, ואז היא לוקחת את האתרוג וחותרת לו את הפיטם, ואם אין לו פיטם תחתוך את העוקץ, ותאמר: **רבנונו של עולם! אחד הפירושים בעץ הדעת שזה היה אתרוג²⁹, ואני לא עשיתי כמו חוה שפיתתה את בעלה שיאכל מהאתרוג, אלא סבלתי וחיכיתי בשבוע של חג הסוכות, ולא אכלתי כלום** "לא אכלתי בעיבורי ממנו, ולא חתכתי ממנו את הפיטם" ... (ע"פ דברים כ"ו י"ד), **הנה אתה רואה שהאתרוג הזה שלם, ורק עכשיו אני אוכלת, לכן אל תתן לי יסורים בלידה כמו שאמרת לחוה "הרבה ארבה עצבונוך והרונוך"** (בראשית ג' ט"ז), **אלא תן לי לידה קלה.** זו הסגולה. [ויש לציין שבכה"ח (ס"י תרס"ד אות ס') כתב: ואשה מעוברת שתאכל ממרקחת האתרוג אשר ברכו עליו בחג הסוכות יש לה סגולה בזה שתלד בריוח ולא בצער, ובטרם תחיל לידה, ויצא הולד לחיים טובים ולשלום. העורך]. **ויש אומרים שאשה שאין לה ילדים**, סגולה לתת לה אתרוג. **הרב עובדיה ע"ה** היה גותן מהאתרוג שלו לכל מיני נשים ונפקדו. (חזו"ע-סוכות עמ' ת"ג).

תפילות בט"ו בשבט על כל פרי ופרי

יח. **ויש תפילות לבלי לט"ו בשבט בקיצור נמרץ**, על כל פרי יש תפלה. פעם היו מאריכים מאוד בתפילות, אדם לא גומר אותם, ישתה כוס כולו יין אדום, אחר כך ישתה שלשת רבעי אדום והשאר לבן, אחר כך ישתה חצי חצי, אחר כך ישתה כולו לבן (עייין בספר חמדת ימים ח"ב פ"ג אות ט"ו), המוח של האדם כבר הלך ולא יכול לזכור, יש ירחון ששמו "טרבלס של מעלה", ובגליון האחרון יש תפלות: על החטה תאמר כך וכך, ועל פרי העץ תאמר ככה, על כל דבר כמה שורות מהמשנה מהגמרא מהזהר וכו', וכדאי לעשות את זה.

שנתן מכבודו לבשר ודם

יט. **השבוע דיברנו על מי שרואה מלך ממלכי אומות העולם שבידו להמית ולהחיות, צריך לברך עליו "שנתן מכבודו לבשר ודם"**, (והיום כמעט אין דבר כזה, אולי במרוקו או בירדן, אני לא יודע, ויש אומרים שהנשיא של ארצות הברית שבידו להכריז מלחמה על מדינה אויבת, מברכים עליו). **והרב עובדיה ע"ה** כותב בספרו חזון עובדיה ברכות (עמוד ת"א), שאם הוא לבוש בגדי אזרח לא יברך עליו, כי בבגדי אזרח לא ניכר שהוא מלך³⁰, איך תאמר "שחלק מכבודו", אתה רואה את הכבוד? אם למשל מלך ישן, אתה מברך עליו? זה מלך, אבל המלך ישן, כמוהו כאחד האדם, "וחליתי והייתי כאחד האדם" (שופטים ט"ז ז'), לכן לא מברכים. הקשו לי מרב ששת (ברכות דף נ"ח ע"א), ונאמר את התירוץ שבוע הבא.

מי שבירך אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב, הוא יברך את כל השומעים את השיעור כאן, והשומעים דרך רדיו קול ברמה, והשומעים דרך הליון, והקוראים אחר כך בעלון בית נאמן, כולם יבורכו מן השמים, שיבנו בתים נאמנים בישראל, שיהיו להם בנים וצאצאים תלמידי חכמים ויראי שמים ושומרי שבת, אמן כן יהי רצון.

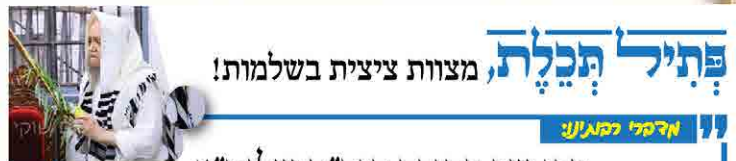
29. יש ארבעה פירושים בעץ הדעת, יש אומרים אתרוג, ויש אומרים חיטה, ויש אומרים ענבים, ויש אומרים תאנה (בראשית רבה פט"ו אות ז', ברכות מ"ע"א). **ורבי יגון חורי ע"ה** אמר שכל זה רמוז במלה "הדעת" ה"ה"א זה הדר דהיינו אתרוג, הדל"ת זה דגן דהיינו חיטה, הע"ן זה ענבים, והת"ו זה תאנים. הכל רמוז במלה הדעת.

30. היה כאן בארץ לפני שנתיים-שלש, אחד שבא מסודן, אומר שהוא מלך ומתחת ידו שלש מאות מלכים, ואמרו שהרבנים ברכו עליו "שנתן מכבודו לבשר ודם". אבל הוא לא מלך, לא מלך ולא חלק, דברים בטלים, הוא שיחק ברבנים, אני לא בירכתי עליו, מי אמר שהוא מלך? אין לו לא חיילים, לא גנרלים, לא שום דבר, בא בבגדים פשוטים אומר אני מלך, אם כל אחד יכול לומר אני מלך, מה החכמה? זה לא ככה, לא מברכים על זה.

אבל יש זן של מרוקו שמדורי דורות (לפחות מאתיים שנה) לקחו משם, והקרקע שם טובה מאוד שאין צריכה להרכבה²⁷. ולא רק זה, אלא גם חכמי האשכנזים מעדיפים אתרוג מרוקאי, וזה כתוב בספר ערוך לנר על מסכת סוכה (תוספת ביכורים ס"י תרמ"ח)²⁸. **לכן אנחנו מעדיפים אתרוגי מרוקו. ויש כאלה שאומרים שאתרוג מארץ ישראל עדיף.**

27. כמו שאומרים חסידיו חב"ד שמה רבנו לקח איזה ענן וטס לאיטליה ולקח את האתרוג משם, אנחנו גם כן יכולים לומר טס למרוקו ולקח משם אתרוג...

28. זה חכם גדול והוא היה יקָה, אם זה היה חכם אחר, אפשר לומר שאמר את זה רק דרך אגב, אבל היקים הם דייקנים להפליא באופן מיוחד. פעם בא חכם אחד ששם משפחתו מרצבך ואמר לי: אנחנו מזרע יהודה, למה? איך מצאת את זה? אמר לי הרמב"ן כתב בפרשת ויחי על הפסוק: "ולו יקָהת עמים" (בראשית מט"ו) ששרשו יקָה, אז אם ליהודה נאמר "ולו יקָהת עמים" והוא יקָה, אז אם אני יקָה אנחנו מזרעו...

פְּתִיל תְּפִילָּת, מצוות ציצית בשלמות!

מִרְיָן רֵמְבֵּל

מרן שר התורה הגר"ה שליט"א
הורה לח"א בזה"ל: (מוסרט) "אז איר האלט אז איר ווייסט ברור, זענט איר מחויב צו עס אנצוטאן" (אם אתה אוהב שזה ברור, אז אתה מחויב ללובשו).
ג.ב. לאחרים השואלים הורה באופן שונה

עדיין מסתפק? הקבל עליו וקבל מהך נאמן הסקסור משלנו!
קו המכירה - קו מידע ושירותים
0799-1000-65

הדפנו!
בשורה טובה ללומדי התורה
הושלמה המלאכה
יצא לאור הספר שכולם חיכו לו
פרחי כהונה ח"ב ב"כ
מאת מורנו ורבנו ועטרת ראשנו
רבי רחמים חי חויתה הכהן זצוק"ל

חידושים וביאורים על הש"ס עזרה לכל לומד בהבנת הסוגיא.
עם אלפי תיקונים והוספות מכתב יד.

ניתן להשיגו וגם את החלק הראשון ואת יתר ספרי הרב בישיבת "חכמת רחמים" מושב ברכיה
לפרטים: 08-6727523 (שלוחה 6) | 0504174471
חחיר מבצע לקונים את ארבעת הכרכים.

יצא לאור

ספר השיעור - עלוני בית נאמן תשע"ז

עם "מפתח" נושאים

ניתן להשיג < 08-6727523 > שלוחות 1,2,3,6 בירושלים: הרב יעקב ישראל כהן 054-7911058 להזמנות מרוכזות 052-7130554

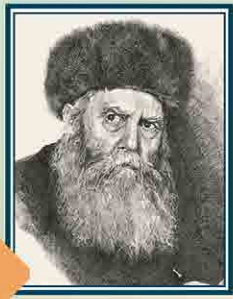
להארות הערות והזמנות ניתן גם במייל: bait.neheman@gmail.com

בשבוע הבא יפורסמו נקודות מכירה בכל רחבי הארץ חנויות וכדומה שרוצים לפתוח נקודות מכירה ישלחו בקשה למייל bait.neheman@gmail.com

היילי isab8@gmail.com

עורך: הרב ר' שמעון עידן שליט"א

תשובה ניתן לענות בקו בית נאמן 079-9270505 שלוחה 23. בין הפותרים נכונה יוגרל פרס (חובה לציין שם וכתובת)

ילדי גאלה

בית נאמן לילדים מתוך שיעוריו של רבנו מרן ראש הישיבה שליט"א ל"ע"נ גאולה בת הרבנית אסתר מאזוז ע"ה

גיליון 152

אי התאוננה?

ידע תדע

הקפסו. ורופא אחר על כל "רפפסט" [מרשם] מקבל כסף, ולכן הוא מענין שהגון אדם יהיה חולה ויתן לו חצי תרופה, וממילא יבוא עוד פעם ויתן לו טוב רבע תרופה, ולשלישי ולרביעי לא שמענו. לכן הקדוש ברוך הוא אומר "כי אני ה' רפאך", כלומר אני הרופא שלך, ובשביל מה אשים עליך מחלות ואחר כך ארפא אותך?! לכן לא אשים עליך בכלל. פעם חשבת שזה רמזו בתרגום שאומר "אני ה' אספך", כלומר הרופא שלך ואם היה הפרוש מרפא אותך היה צריך לומר "מספך", כמו מתי ומטי. (גליון 146 אות ב').

ימיו מה הפנה בפסוק כאן? אבא זצ"ל [רבנו הקדוש מרן האישי מצליח ה"ד] זצ"ל היה מסביר את זה, ואומר שאנחנו טועים בפרוש המלה "רפאך", וחושבים שהפנה אני מרפא אותך, אבל באמת הפנה אני הרופא שלך. ואחר כך מצאתי את זה בספר מקור ברוך של רבי ברוך אפשטיין (חלק ד דף תתקכ"ב ע"ב), והוא כותב שהיו שני סוגי רופאים ברוסיה, אחד שמקבל משכורת מראש על כל השנה כלה או על כל החודש, בין שהוא חולה ובין שהוא בריא, ולכן הרופא מענין שלא יהיה חולה כי אז יצטרך לבוא כל יום, אלא הוא רוצה שיהיה בריא, כי המטרה כלה בשביל

משהו אחר לגמרי, והפנה לענין הלכתי כמו תרומות ומעשרות וערלה ונטע רבעי. (גליון 98 אות א').
ב. כתוב בפסוק [בפרשתנו] "כל המחלה אשר שמתים במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רפאך" (שמות ט"ו, ו). ויש לנו שאילה על זה, הלא אם לא תשים עלי מחלות, אם כן אין צורך בפרפאה בכלל. היום יש שיטה חדשה בפרפאה "רפואה מונעת", ויש אומרים שמי שהולך בשיטה הזאת לא צריך רופא לעולם. הרמב"ם (פרק ד מהלכות דעות הלכה כ) כותב דבר כזה: כל מי שהולך בדרךים האלה שהורינו, אני ערב לו שאינו בא לידי חלי כל

א. העולם חושבים שיום ט"ו בשבט הוא יום דין של האילנות, וזו הפנה "ראש השנה לאילנות", כמו ראש השנה לבני אדם שזה יום דין ומשפט. (ובחצי לארץ אפילו היו נקשים אומרות שלא לצאת מהבית בליל ט"ו בשבט, כי האילנות עושים טייל, ועץ הפרוש אומר לתבוא: "לשנה טובה תכתב ותחתם"...) ועץ הממור מחזיר לו וכו'. אבל אין סוד לזה, כי יום הדין של פרות האילן הוא כחג השבועות, כמו שאמרנו "בעצרת דגונים על פרות האילן" (ראש השנה פרק א' משנה ב'), מה זה דגונים? אם אותה שנה יהיו לנו פרות משבחים או פרות לא טובים חס וחלילה. אבל ט"ו בשבט "ראש השנה לאילנות" זה

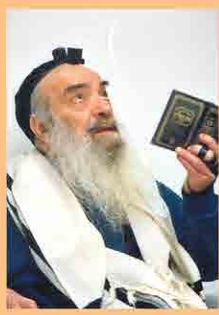
הלכה נאמנה

יש דעה אצל חלק מחכמי אשכנז שלא אומרים "ויכלו" [לפני ברכת מעין שבע בליל שבת] רק בשני אנשים [לכל הפחות], ואם אדם מתפלל ביחיד לא יאמר "ויכלו", למה? כי זה בא להעיד על בריאת העולם, והרי צריך שני עדים לעדות, ונעמדו שני האנשים (דברים י"ט י"ז), ואם אתה בודד איך תאמר "ויכלו"? אבל ההלכה לא כה, אלא אפילו ביחיד אומר "ויכלו", וככה נוהגים הספרדים, וכה פסק כף התיים (סימן רס"ח אות ל"ה), והחזון איש (אורח סי' ל"ח סק"י) מסכים לדעת הספרדים בדרך הזה. (גליון 54 אותיות כ"ד, כ"ה).

למען תספור

הגאון הצדיק רבי ינון חורי זצ"ל

היה שופע וזורם. אבל הם לא ידעו כל כך להעריך את זה, כי כשהיה שואל אותם שאילה, היה תוך כדי דבור נותן להם תשובה ומצניע את גאונותו (אבל לא כדאי לתת לתלמידים תשובה מיד). אחר כך הוא רצה לתפתח כולל, ופתח כולל ב"גבעתיים". כשהיו אומרים לו: "כבוד הרב יתתם על משהו מסים", היה אומר: "מה החתימה שלי שנה? לך לבצע המפלות כאן והוא יתתם לך. למה? כי הוא יהודי ואני יהודי ומה ההבדל בינינו?" ולא נפר שוע לפני דל כי מעשה דיו כלם" (איוב פרק ל"ד פסוק ט"ו). אנשים היו באים אליו להתברך, והיתה לו שאילה: האם אני יכול לברך אנשים או לא? יום אחד הלך לרב וזוהר זצ"ל לשאל אותו את השאלה הזו, והוא חכה בתור כמו כלם. בינתיים ראה

יום ט"ו בשבט, זה יום האזכרה של הגאון הצדיק רבי ינון חורי זצ"ל, שנפטר לפני שש עשרה שנה (בשנת התשס"ד). הוא היה צנוע מאד, והיה מורה בבית הספר "רוי ל"י" כאן במשך 25 שנה, התלמידים שלמדו אצלו היו מספר 1, וכשבא מפקח מטעם "משרד החינוך" לבחון את התלמידים, אמר לו רבי ינון: "כשאתה בא אני יוצא", שאל אותו: למה? אמר לו: "תבחו את התלמידים לבד". ולאחר הבחינה אמר המפקח: "מעולם לא ראיתי תלמידים כאלה". כי היה מלמד אותם במסירות נפש. כשהגיע לגיל חמשים בערך, אמר שהוא הולך לבית אבות. בא אלי רבי שמואל עידן זצ"ל ואמר לי: "רבי ינון הולך לבית אבות, בוא נדבר איתו שביא לישיבה ויתן שיעורים". הלכתי אליו ודברתי איתו, והוא אמר לי:

חיזה

כשרב אומר "חביבי" מה ולמי כוונתו?

תשובה לחידה נמצאת בעלון הנוכחי תשובות ניתן לענות בקו בית נאמן 079-9270505 שלוחה 21 (חובה לציין שם וכתובת) נא לשלוח התשובות עד יום שני מרב

פתרונות מיליון קורס: פתרון החידה:

יסלקו אך בראש השנה יראוהו. רבנו הבן איש חי (ש"א נשא ח') כתב שירא שמים יסלק אות הסלקא (התירד) מעל השלחן ולא יביא אותו, ורק בראש השנה יביא אותו על השולחן לראותו בלבד.

הזוכה: נחוראי מ. - נתביבת פתרון מי בתמונה:

רבנו הגאון הקדוש הבבא סאלי זצ"ל ומרן הראשון לציון הגאון רבנו מרדכי אליהו זצ"ל. הזוכה: ג. משמרת - מעלות דפנה